Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII — Reus Dissapte 2 de Octubre de 1897 — Núm. 3.382

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes . . . . Ptas.
n provincias trimestre. . . . . . » 3'50
Extranger y Ultramar . . . . . . » »
Anúncis, á preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals librerías d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No 's retornan los originals encara que no 's publiquin.

Farmacia Serra

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo **DOCTOR BIADA**, *oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, exquefe de clínica y ab títol de las universitats de Berlin y Wurzbourg, ex-ajudant dels Drs. Wecker y Landolt de Paris.*

Reb en CONSULTA á Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 á 12 y de 4 á 5. Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu.

Los demés días á Barcelona, Claris, 44, cantonada á la Gran Via, de 11 á una y de 4 á 5.

PERA 'L DIA DELS MORTS

Riquíssim y variat assortit de coronas, flors artificials, rams, pensaments y demés adornos propis pera nitxos, panteóns y sepulturas y arreglo dels demés objectes que 's troban deteriorats.

Ultima novetat y gust exquisit, á preus limitadíssims.

Se trobará en lo domicili de las germanas

RIPOLL

Reus.—Carrer de S. Joan, 18, segon.—Reus.

Vinyas Americanas

DE

Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per milions.—Preus reduhits y autenticitat garantisada.—Cinch milions d' estacas, y un milió de barbats.

SECCIÓ DOCTRINAL

Vuyté certamen catalanista d'Olot

DISCURS PRESIDENCIAL

(Acabament)

Guardeu com una santa reliquia lo bon seny qu' heu demostrat al propagarlas. No abandoneu may lo culto de las Lletras, de las Bellas Arts, del Dret, ni de la Historia. Ellas son las forsas misteriosas que engendran, educan y alimentan l' esperit dels pobles. Enaltíu sempre la Religió y la llengua heretadas, puig son las duas columnas que sostenen tot l' edifici moral d' una nació. Guardéu, mes que l' avar lo seu tresor, tot lo que tinga significació, carácter, color y siga típich entre vosaltres; las devocions y festas, los treballs y aficions, los cants y balls, los sentiments y sensibilitats, los amors y odis; fins l' accent en lo parlar y las prendas del vestir. Tot son marcas que deuhen conservarse pera acreditar lo dret de nostra personalitat; tot son baluarts que 'ns defensan de l' uniformisme, l' enemich que tracta d' esclavisarnos. Cada ausencia la plorariam ab las llágrimas que, diu Sant Agustí, son la sanch de l' ánima; y, á cada pérdua, trobariam que 'ns debilitém y s' ens escursa la vida.

Mantingéuvos, donch ab aquestas prácticas, sempre rurals, gent del camp y de montanya; en una paraula, siguéu sempre olotins.

Si máy las comarcas perdian sa fisomía; si may la gent del camp arribava á barrejarse y confondres ab la gent de ciutat; si un jorn los artistas y escriptors despreciavan y aburrían los assumptos locals, y sos moradors, descuydavan, fins á olvidarlos, los hábits y practicas de consuetut; si, per desgracia, marcian pera may més florir las flors més hermosas de montanya, las caputxas y barretinas, y tots vestiam per un mateix patró; si, per disort, las mans que are son amigas se despedian pera may més tenir la garlanda de la sardana, d' aquesta dansa que ha dit lo poeta

> ...es la dansa mes bella
> de totas las dansas que 's fan y 's destán,

Catalunya perillaria: perque fora senyal de que la invasió forastera puja, de que la corrent centralista ja ix de mare pera aygualirho tot. Llavoras perdriam la varietat dintre la unitat que es font de vida; s' esfumaría nostre personalisme que es deu de forsa; nostre esperit fora 'l de totbom que es com si diguessem lo de ningú y quedaríam reduhits á una turba més, á una massa incolora, sense substancia y sense esma que una altre turba cualsevol, mes atrevida ó aventurera, s' assimilaría, quedant, en conseqüencia, esborrats del mapa de la civilisació. Pera que aquest cás no arribi es precís, en primer terme, defensar á peu y á cavall tot lo que es nostre; després, estudiar lo dels altres, tan que may sens puga tatxar d' exclusivistas com per atenyer tots los perfeccionaments y progressos que s' acomodin á nostra manera de ser, fins á convertirlos en substancia propia; y rebutjar, últimament, tot lo que 'ns puga fer la traveta, tot lo que atenti contra nostre nacionalisme, tota inoculació estranya á la nostra sanch.

Si la gent del camp y de montanya se manté sencera, si te prou criteri pera menyspreuar tot lo foraster y exótich, per temptador y enlluhernador que siga; si té prou empenta pera despatxar per menos d' aquells cinch sous que cobravau vosáltres en la plassa d' Hostalrich, l' any 1285, per cada presoner francés que s' ayiava, tot lo que va desde 'l cacich, la figura humana més vergonyosa que trepitja la terra, á la abarraganada cansó flamenca d' última hora, tindrém molt de guanyat.

Del benefici positiu d' aquest comportament ne disfrutareu no tant sols la gent rural y comarcana, sinó també, la gent de ciutat que combregui ab nosaltres.

Los catalanistas que vivim allá baix, en aquells centres babilónichs, respirant una atmósfera corrompuda, viciosa y en alt grau materialista, be pot dirse que hi vivím de miracle. Lo *maremagnum* en que 'ns movém, lo cosmopolitisme que hi regna, los interessos individuals que hi batallen, lo fregadís y contacte inevitables ab tants elements enemichs, son tals, que las nostras ideas han de respirar á la forsa un ayre viciat que las debilita; han de seguir un camí tant espinós que las punyidas sovintegen; han de llevar dintre una terra tan agre que, moltas vegadas, les sentím defallir.

Per aixó reclamém lo catalanisme de las comarcas, per aixó nos aconsola y anima trobar escampats pel camp y la montanya tants brassos amichs que nos esperan.

Sí, olotins, feu que la vostra vila, apilada á racés d' aqueix anfiteatre de montanyas com un grupo de gladiadors que serenament esperan la embestida de la fera; d' aquesta tiranía política que brama llibertat, mentres mossega y amordassa exclussivament las llenguas honradas y passeja lligat á la cua l' anarquisme; feu que la vostra encontrada, aquest grandiós bressol que los terratremols han gronxat, aquest inmens retaule que aprop del cel remata la crestería del Puigsacalm, quin sagrari, Santa Magdalena embolcalla l' incens de las boyras, quinas llantias han estat las flamas dels volcans y quin presbiteri encatifen lo moresch lo fajol y lo mestall, y guarneixen, com picas d' aygua beneyta, las preses del Fluviá, feu olotins, que 's conservin purament catalanas. Que, aixís, podrém venirhi á regenerar nostras forsas, á sanejar nostres pulmons, á purificar nostre esperit, á enfortir nostra mosculatura, á guanyar nous bríos, pera prosseguir lluytant entremitj de la societat degenerada, malaltissa y egoista que pobla las ciutats.

A vosaltres poch esfors ha de contarvos, perque ja 'n veniu de mena. No sembla sinó que lo foch y l' aygua que, en los temps prehistórichs, purificá y nodrí aquexos terrossos donántloshi la fertilitat y exuberancia que rumbeigen, no sembla sinó, dich, que purifiqués y nodrís també l' esperit dels vostres passats, quina honradesa, quins sentiments y quin patriotisme enalteix prou la vostra historia regional.

Repasséu la llista dels vostres hómens civils, militars y religiosos; feu memoria dels noms dels Paluzies, Serrats, Castanys, Pujols, Casalonas, Trincherias, Vallgorneras, Saderras, Torás, Sunyers, Vilanova, Bassols, Palous, Bolós y Ferrusolas, y veuréu, per los seus fets y treballs, que tots han procurat la major honra y gloria de Catalunya. Vejáu los artistes, músichs, poetas, dibuxants y pintors; observeu la obra d' En Xavier Estorch, de lo Tamboriner del Fluviá, de l' Usall, En Masmitjá y En Tenas, y sentiréu que han donat esplendor al art catalá. Recordeu la exemplaritat d' aquell conseller en cap y famós jurisconsult En Joan Pera Fontanella, quí deya que «la mellor noblesa es la de la virtut essent preferible la dignitat, filla de las propias obras, que la filla de las obras del passat,» y esmenteu, finalment, la simpática figura del més gran catayre que ha tingut vostra naturalesa, lo malaguanyat Joaquim Vayreda, qui, al morir, dexá escrit en los frontis del temple de la fama lo nom gloriós de la escola Olotina, de la més castissa pintura catalana. Admiréu tansols aquestes fullas de llorer de la vostra corona y, prompte vos convenseréu que per arribar á ser alguna cosa no hem de voler ser mes que catalans.

En «la Tradició Catalana» (1) llegiréu que «lo verdader servidor de la patria, fugint de modes y d' extrangeras teorías, ha de guarir los mals ab remeys de la terra que habita» y En Manye y Flaquer indica (2) que «lo remey dels mals que patim está en los pobles més que en los goberns: restablim, diu, las costums,

(1) Obra verdaderament monumental del sabi Dr. D. Joseph Torras y Bages.

(2) Prólech, dedicat á la joventut catalanista, del folleto «Un ensayo de Regionalismo».

los sentiments, las tradicions catalanas en los individuus, en las familias y en los municipis, y tindrém recobrada aquella Catalunya per la cual sospirám. Mentres no hi aiji catalans, Catalunya no passará de esser un nom geografich arcaych; cuan la regió estiga poblada per catalans lo gobern mes tiranich tindrà que reconeixer la existencia de Catalunya.»

Avant donchs: que cada hu trevalli à dintre la familia pera ferla ben catalana; que, despres, la familia influirá sobre 'l poble, lo poble sobre la comarca y la comarca necessariament sobre los Municipis y Diputacions. Portem la salut á cada una de las entitats socials de la nostra terra y obtindrém la salut de Catalunya.

Y vosaltres, olotins, per la vostra part, doneu l' exemple: serviu de mirall á las demès comarques; que, axís com en lo sigle xv mescé á vostre crarácter noble, independent, generós y may traycioner, y sense midarne may las consecuencias sacudireu lo jou del Abat de Ripoll, merexent la protecció més decidida y la més franca simpatía dels Reys D. Martí y D. Joan... Axís com en la guerra de successió manifestaren ab las armas à la má, una adhessió fidel, tenás, empenyada y fins heróica á favor del Archiuch d' Austria, d' aquella figura que sintetisava la llibertat y la vida de la patria... Axís com en la guerra dels set anys, y á punt de esserne víciimas, contestareu al enemich que, quan se sosté un dret llegitim, los fills de aquí moren pero no se rendexen... (1) axís, conservant vostre carácter integrament catalá, defensant sempre lo que es de dret, de conciencia y de justicia y lluytant valents, en que sía fins à morir, per Deu y per la pàtria, lo Cel vos benehirá.

¡Olotins! Avant sempre ¡per Deu y per la Patria! Per aquestes dos úniques coses que los homes ab totes sas passions, intrigues y concupiscencies, ni la política ab totes les sevas manyes, escoles y teoríes, ni los exércits ab totes sas forces y brutalitats esborrarán may del mon.

Entreguemnos en cos y ánima en brassos d' aquets principis redemptors; no tingám por, que serán nostre salva-vides, y seguím resolts lo camí que iluminan; que, encare, que hi sigám retuts ó contrariats alguna volta, un dia ó altre, algú arribará al cim pera plantarhi gloriosament la senyera de les quatre barres y exclamar á la faç del mon: Catalunya es viva, Catalunya es nostra, Catalunya es lliure, Catalunya es Catalana.

JOAQUÍM CABOT Y ROVIRA.

Olot, Setembre 97.

(1) Les cites históriques d' aquest parlament s' han extret de la obra «Olot, su comarca ,sus extinguidos volcanes, etc.,» de D. Esteve Paluzié.

ARTS Y LLETRAS

Els rascadors

Creïem utilíssim el publicar lo següent article, tradubit expressament per LO SOMATENT, perque si Mr. Arséne Alexandre s' indigna de lo que 's fa malver á França, volguent restaurar, que no podría dirse en aquesta nostra terra on restauració vol dir treurer la gracia à lo poc que quedaba? En mitx de las desgracias que sobre nosaltres pesan, baix aquest punt de vista particular, avem tingut la sort de no poder gastar, donada la pobresa del pais i per xó encara 'ns quedan glorioses fitas dels temps en qu'eram un poble gran respectat i respectable. Aplicantho à lo que s' ha fet malver en nostra estimada Catalunya, deixém la paraula al gran crític parisenc,

Els restauradors i els arquitectes, crehuen poder acabar la deshonra de Versalles, per l' any 1900. No'ls falten mes qu' alguns retocs importants, pera que la renovació adquireixi tot el fástic desitjat.

Am tot, es precís ferlos la justicia de dir que desde fa mitja dotzena d' anys, han empleat altivament son temps i gastat igualment els nostres diners. Han cambiat els admirables ploms batuts del sigle 17, per uns zincs d' art, d' una pobresa ideal; han colocat en lloc de marbres plens de magestat, (una mica corcats i molçosos, pero que hi feïe?) un nombre suficient de grupos ridícols, premiats en diferents *Salons*, daurat fins á fer la rateta, antigues fons, com si fossent las casseroles d' una mestressa endressada. Per fi, han rascat am l' última enegía, tota la preciosa polsinâ de la pedra, tota la rara patina que 'l temps deposita en las pedras verges, pero qu' aparta sempre de las pedras violadas. (1) Aquesta ráscamenta frenética, ha fet tornar mesquines les mes hermoses fachades, i empobrir la riquesa de las motllures, perqué mitx milímetre de gruix de menos, es prou per cambiar tot el caracter que l' artista habia volgut per un edifici. Els suculents mascarons, deguts en sa majoria als grans esculptors, s' han enmagrit i bastardejat, com els d' una construcció contemporànea.

Deu meu! les velles pedres, prou crident quant las toca l' eina cruel del gratador. Perqué no sanguineijen? Allavors, se pendríen en sério ses queixes i tota la fachada del palau de Lluís XIV, estaria ara, coberta de sang.

Encara hi han mes coses hermoses pera fer malver. El palau del gran Trianon, que s' había escapat de la sort comú, está netejat d' un modo irreparable; de més á més, s' anuncíen noves *reparacións*. Tambè existíen les tendreses del Petit Trianon, que no feien mal á ningú i gracies á la força d' una construcció artificial, podíen esfullar per molts anys, els seus fantasiosos gruixos. Doncs també 'ls restaurarán. Penseu si será xavacá i bestia! No hi faltará més, com si fos un museu de firaires, que las figuras de cera de María Antonieta i de la primpcesa de Lamballe. Vet-à-quí una idea, qu' ofereixo de franc als restauradors.

***

Pero mireu qu' es forta cosa! que no les poden deixar estar les pedres velles, els quadros antics, les anyoses obres d' art conservant sa gran i rasposa bellesa donada per el temps, i ja qu' en aquest mon tot deu morir, perqué no les deixen árribar á sa venerable mort, en santa pau?

Qu' es molt difícil d' entendre que no hi ha rés més ridícul i menos per més que 'l tractar els monuments antics com aquell ganivet al que s' anyadía la fulla quant se gastaba, afeginthi 'l mánech quant se pudríe? Perqué no s' admet de cop i volta, revolucionantse 'ls artistes, que 'l que fa donar á una obra antiga un aspecte tant mes nou, com més vella sigui, es un ase criminal?

Les nacions que com la nostra, restauran am tanta brutalitat, els edificis mes gloriosos, son precisament, aquelles que no han sapigut conservarlos. Perqué la conservació, es una obligació, pero la resntaració, es un insult. Els nostres temps, que no han pogut construir un monument verdaderament hermós, han sigut els qu' han demostrat mes zel i poca vergonya en desfigurar am sas renovacions els mes grans monuments llegats per el passat.

Desgraciadament, aixís passa per tot França, gracias á las administracions qu' es precís mantenir, als personatjes oficials, arquitectes mes ò menos pensionats á Roma, manobres més ó menos protegits que s' han d' emplear; als credits volats sense solta ni volta, refusats per les coses indispensables, mes acordats inevitablement pera fer bestieses, i qu' es precís gastar, ja que s' han votat.

Aixís passa per tot arreu, aquí 's destruheix, allí 's restaura, més enllà 's treballa pera restaurar i 's restaurará, no tinguen por! A Avinyó, un arcalde tirá en terra una porta célebre,per major comoditat dels carreters. A Antibes, fá poc, s' ha començat á trassejar els baluarts, qu' eran de la mes gran noblesa i del més encisador pintoresc. I en aquest cas, no hi había cap més rahó qu' una d' aquelles que 'ls ajuntaments ne dihuen qüestions d' *ornato!* Alguns amics del passat, uns pocs boijos apassionats, tendres i eloqüents, han protestat tant bé com han pogut, en la localitat. Els seus crits d' indignació, han sentit ab prou feines á París, més ni mica ni molla en el carrer de Valois on viu el director de Belles Arts. Fassi 'l cel que la deshonra d' Antibes, no 's consumeixi fins á l' últim!

Altre premeditació. Se conjumina l' escurar, adobar, completar i posar nou flamant, com una joguina de bazar, l' admirable edifici que s' anomena la «Maison carrée» de Nimes. Pera ferse cárrech de lo que podríe ser aquesta nova operació, n' hi ha prou d' haber vist á Arles la part *restaurada* del anfiteatre. Per sort, s' ha donat aviat el crit d' alarma i potser no gosarán. El nostre company M. H. Mazel á la Revista del Mitxdia, ha provocat las consultas dels artistes.

M. Boybet ha declarat que «sempre está mal fet el mutilar els monuments am les restauracions; qu' es despullarlos de las flors del temps.» M. Séen, ha dit molt bé, que «si á l' escola, l' amor à la bellesa 's desenrotllés ensenyant sériament el dibuix, aviat no 's trobaría cap malfector que tingués el trist valor de restaurar.»

(1) Com s' ha fet en el pati de la Diputació de Barcelona.

Per últim, Puvis de Chavannes amb una d' aquelles fórmules senzilles i grabades, de las que té 'l do, ha contestat: «Penso que mai se pot tenir prou respecte per els monuments que 'l temps ha respectat, i que mai deuría anyadirse una pedra, com no sigui per salverne deu.»

Veus aquí paraules hermoses i que desitjém sigan poderoses! Mes no esperém pas que corretjeixin la raça dels Restauradors, ni que contra d' ellas relacionin tot el bon públic, perqué tením incunstada á la nostra época aquesta raça i 'l bon públic no 's preocupa poc ni gaire de ses joies més preuades.

***

El Restaurador es un tipo i un producte del nostre sistema general de patriotisme. Viu en els grans monuments, en les colecciones riques, mes al revés dels altres insectes malignes, que destrueixen, ell anyadeix.

(1) Ell qu' es incapás de produhir una obra personal, te la rabia de trobar el pensament dels grans inventors d' altre temps i encara vol anyadirhi. En un quadro, baix pretetx de tapar un forat, repintará tota una má ó tot un cap. Per treurer una taca, que 'l descuit solzament aurá deixat produir, passará bugada á la superficie d' una pintura inestimable, com se feu per els «Pelegrins d' Emaüs» i per el retrato de Van Dyck Las sevas potas, van armadas d' urpas i de rascadors; escup i estarnuda vernís i no está content i no guanya el seu jornal fins qu' ha convertit en un llampant cromo, un quadro de mestre.

El Restaurador de monuments, es un animal molt més bellugadís i ambiciós. Té un exercit de rascadors i de productors, á sas ordres. Els seus ajudants y cómplices, gratan i ponen, tiran en terra i reconstrueixen. Al cap d' uns quants mesos, la més ferma torre d' homenatje, 's converteix en una garita, coronada d' una bandereta de llauna. La columnata del Louvre, rascadá de viu en viu i retapada am eiment metálic qu' amb el temps se torna negre, es ara blanca com turrons de neu y mes tart, quedará trufada per l' eternitat. El pont nou, que tenía una merescuda reputació de salut, crida un dia la seva solicitut y sense guanyar res en solidés pert en dia tota la deliciosa originalitat dels vells mascarons, destruint el modelat i convertintlos en caretas de cartró. Aquets exemples, son sols detalls presos entre mil. Mes quants crims á l' engrós, no podríen recordarse, ja que tan innumerables son les malifetes dels Restauradors! (2)

Tenen especialistes pera pintar *pendants*, per cambiar superbas estátuas en naps tallats; per fer regnar, una odiosa simetria, allí hont l' artista d' altre temps había volgut una delicada i espressiva irregularitat; per cambiar el diametre de las columnas, el calibrat de las motllures, fer tornar tot aixó, net, sec, prím, magre i carrincló.

Son un personal més perillós perqué es inconscient i perjudicials perqué están sostinguts oficialment. En als temps de producció poderosa i lliure, es á dir, quant viviem sota 'l jou dels tirans, també 's tiraban cosas en terra, am rahó ó am sense, més á 'l costat axecavan una cosa verdaderament nova, sense preocuparse d' imitar las trobadas d' altres temps. El Restaurador, ha nascut am el empastifador, am l' intermediari, am l' art d' escola, en una paraula: am tota classe de cosas i de gens dolentas. Aixó vol dir que no desapareixerá demà i que s' en anirá més poc á poc que no ha vingut.

L' Ingenier que tira à terra una Câtedral per ferhi passar un carril, té rahó de ser, terrible, més suprema, ja que la vida de las ciutats té necessitats materials contra las que no podien prevaleixer els sospirs dels artistes.

El Restaurador, es més cafre qu' aquest inginier, es á dir, qu' es el més cafre de tots els cafres. Perqué si à voltes un se veu obligat á renunciar una obra d' art, ó de veure com se vá fonent, mai se forsa ningú, á transformarla en una caricatura i en una calumnia.

ARSENE ALEXANDRE.

Traduhit per Miquel Utrillo.

(De *Le Figaro*).

(1) Com s'ha aplicat á la miserable fatxada de la Seu de Barcelona.

(2) La mesquita de Córdoba, l' Alhambra, la Seu de Leon, i tants i tants monuments hont la pedra s' ofega sota 'ls guixots de las restauracions.

CRÓNICA

OBSERVACIONS METEOROLÓGICAS
del dia 1 d' Octubre de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER particular
9 m.	751	84	24'	3'3	Ras	
3 t.	750	87			Nuvol	

HORAS d' observació	TEMPERATURAS Maxima	Minim.	Term. tipo	VENTS direccio	NUVOLS classe	can
9 m.	Sol... 31	11	14	O.	Cumul	0'3
3 t.	Sombra 22		20	SE.	Cun Nin	0'6

Degut á la pluja de dijous á la nit, lo temps s' ha posat bastant fresch. Segons noticias de la comarca la pluja sigué bastant general, haventhi hagut termes en que revestí 'ls carácter d' un verdader ayguat.

En nostra ciutat no caygué l' aygua que semblava prometre l' estat del cel, pero algo 's guanyá ab la que caygué. Es de desitjar que hi torni aviat.

—

La estació telefónica de la vehina vila de las Borjas del Camp, cual obertura al públich anunciavam pera 'l dia d' ahir, no ha pogut tindre lloch per no haver arribat la corresponent autorisació de la Direcció General de Telégrafos, conforme tenia solicitat aquell Ajuntament desde fa mes de vint dias.

Aixó prova una vegada mes la incuria y dessidia de las oficinas del Gobern, ja que després de més de vint dias no s' ha tingut temps encara d' enviar una simple comunicació, com tenia 'l deber de ferho y ab tota justicia demanava l' Ajuntament de las Borjas, y privant aixís al públich d' un servey de gran utilitat y que en los paissos civilisats fa anys y anys está regularment establert.

Y ja que de teléfonos parlém, devém una vegada més fernos eco de lo que en públich se ve murmurant sobre la anomalía que respecte á tot lo que fa referencia á establir serveys d' aquesta índole en nostra ciutat se ve observant, ja que ni 's logra després de tant de temps y de tantas vegadas com s' ha demanat per entitats y per nostre Ajuntament, que 's tregui á subasta l' establiment d' una red en nostra ciutat, com tampoch s' ha pogut lograr la autorisació pera unirnos ab la red inter-hurbana no obstant las gestions y empenyo ab que ho prengué l' Ajuntament passat.

Aixó no s' esplica de cap manera sino per la rutinaria costum de nostra Administració centralista que vol tot acapararho, no obstant sa probada y regoneguda incapacitat pera prestar sos serveys degudament al públich, y per aixó posa tota classe de dificultats y entrebanchs als que pretenen establirlos sens consideració als perjudicis que ab aixó 's causa y lo que dificulta l' establiment de serveys que las modernas necessitats de la vida fan cada dia mes útils y necessaris, y cual falta es una vergonya pera 'l país al que á pesar seu y ab tal sistema s' impossibilita de posarse al nivell de las nacions mes avansadas.

—

Segons se diu han revingut regularment las minas d' aquest terme municipal. Ja convenía de debó á nostra agricultura. A veure al últim si rajarán las fonts. Ja que 'ls homes de la terra no ho arreglan, al menos que ho arregli 'l cel.

—

La pluja que ans d' ahir à la nit aquí sigué sols regular, á Barcelona fou una verdadera tempestat d' aygua, segons veyém en la prempsa d' aquella capital. Feya molt temps que no s' havía vist un ayguat semblant. Per fortuna sembla que no tingué que deplorarse cap desgracia personal.

—

En lo «Bolsín de Reus» d' aquesta ciutat se rebé ahir nit lo següent telégrama:

Interior, 65'07.
Exterior, 80'62.
Norts, 23·75.
Madrid, 64'90.
París, 62·81.

—

La Dinastia, de Barcelona, diari conservador, fa una rabiosa defensa del capitá general de Cuba, y troba que ho fa molt bé, apoyantse en la gran matansa que fa d' insurrectes, (s' entén pel telégrafo).

A aixó podrán contestar los insurrectes ab aquells célebres versos:

Los muertos que vos matais
gozan de buena salud.

Perque segons demostra *El Imparcial* de ahir, segons parte oficial, en las cuatre provincias occidentals sols quedavan uns 1.300 insurrectes, y segons partes també del mateix Weyler, d' aquell día fins avuy, en las mateixas provincias n' ha exterminat ja 9.497.

Te rahó *La Dinastia*, difícilment se trobaría un altre general que hi entengués més en aixó de matar insurrectes.

—

Segons los últims telégramas de Manila l' incendi ocorregut en aquella capital es més grave de lo que s' havia dit, puig han resultat destruhits molts edificis pùblichs, entre 'ls qua's se compta un Museo y una Biblioteca.

Vetaquí no deixar fer á n' en Navarro Reverter. Tal cop ja hauría estat vengut tot, y l' Estat se 'n hauría pogut riure d' aquest incendi!

—

Lo recaudat ahir per concepte de Consums en la Administració d' aquesta ciutat, puja á la cantitat de pessetas 918'61.

SECCIO OFICIAL

Alcaldía Constitucional de la ciutat de Reus

En virtut de la R. O. circular publicada en la «Gaceta» de Madrid en lo dia d' ahir, se concedeix una prórroga pera poguer redimir á metálich als minyons del actual Reemplás, fins lo dia 30 del actual mes.

Lo que 's fá públich pera general coneixement.

Reus 1 Octubre 1897.—L'Alcalde, Francisco Piqué.

—

Registre civil
dels dias 28 y 29 de Septembre de 1897.

Naixements

Anton Guinjoàn Perpiñá, de Ramón y Teresa.—Pere Vallés Salvat, de Francisco y Faustina.

Matrimonis

Anton Figueras Tarragó, ab Miquela Puntí Rubiella.

Defuncions

Antonia Tarrats Andavert, 79 anys, Arrabal de Sant Pere, 11.—Joseph Hernandez Valls, 73 anys, Sant Esteve, 24.

SECCIÓ RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Olegari.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Francesch

Demá á las 5 de la tarde se cantarà un Rosari per guanyar las indulgencias del mes d' Octubre.

Lo dilluns aquesta Parroquia en unió de la T. Ordre del P. S. Francesch celebrará la festa del seu Sant Patró y Patriarca ab una Comunió general á dos cuarts de 8 del matí, dihent la missa y plática de comunió lo Rnt. Mossen Jaume Benages, Vicari de Salou; à las deu se cantará un ofici solemne en lo qual predicará lo Rvent. P. Videllet, Superior de la companyía de Jesús, y á las sis de la tarde una funció, qual sermó va á cárrech de Mossen Celestí Sangenís, Vicari de Vallmoll.

Sant de demá.—Sant Cánido.

SECCIÓ COMERCIAL

Moviment del port de Tarragona

Entradas del dia 30

De Marsella y Barcelona, en 4 dias, v. «Cabo Nao» de 997 ts., ab efectes, consignat á don Marián Peres.

De Ayamonte y escalas en 29 dias, l. «Trinidad», de 47 ts., ab tunyina, consignat á don Joseph María Ricomá.

De Barcelona en 6 horas, v. «Duro», de 482 toneladas, ab tránzit, consignat als senyors Fills de B. Lopez.

Despatxadas

Pera Bilbao y esc. v. «Cabo Nao», ab efectes.
Pera Bilbao y esc. v. «Duro», ab efectes.

BARCOS A LA CARGA

Dissapte 2

Pere Cette vapor «Correo de Cartagena», consignataris senyors Viuda y Nebot de Pau Ferrer y Mary.

Pera Rouen-Paris, cas de reunir suficient carga, sortirá lo vapor «Marzo», consignataris senyors Viuda y Nebot de P. Ferrer y Mary.

Pera Cette y Marsella, vapor «Cabo Espartel», consignatari don Marián Peres.

***

Pera Berdeaux, Oporto, Helsingfors, Abo. Hangó, Borga, Lovisa, Kotha, Viborg, Fredrikshan, Nystad, Ranmó, Björneborg, Kristinestad, Vasa, Jakobstad, Gamia. Karleby, Uleaborg, San Petersborg y Reval, y pera Moskow, Warschau y Nischni Nowgorod, á flete corrido vía San Petersburg, sortirá d' últims del actual á primers d' Octubre lo vapor rùs «Oberón», que despatxan los Srs. Boada germans.

Pera Gothemburg, Copenhagen, Stockolmo, Christiania, Bergen, Malmó, Helsingborg, Nor köping, Gefle, Sundswall, Stettin, Danzig, Koeninsberg, Libau, Riga y demés ports de Suecia, Noruega, Dinamarca, Alemania y Russia, sortirà del 28 al 30 lo v. suech «Italia», que despatxan los senyors Boada germans.

Pera Halifac, Quebec y Montreal sortirá lo dia 4 d' Octubre lo v. «Balboa», consignataris senyors Mac-Andrews y companyía.

—

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	64·85	Filipinas	'
Exterior	80'47	Aduanas	96'37
Amortisable	'	Cubas 1886	96'
Fransas	18·30	Cubas 1890	79'25
Norts	23·50	Obs. 6 0[0 Fransa	94'25
Exterior París	62·62	Obs. 3 0[0 »	51'50
París	31·80	Londres	33'18

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paissos.

—

BOLSI DE REUS

Cotisacions realisadas en lo dia d' ahir à Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior.	64'85	Fransas.	18'30
Exterior.	80'40	Cubas vellas.	96'12
Colonial.		Cubas novas.	79'75
Norts.	23'50	Aduanas	96'25
Obligacions Almansas	80'25	Obligs. 3 o[o Fransas.	51'50
		Filipinas	93'37

PARIS

Exterior.	62'68	Norts.	'

GIROS

Paris.	31'80	Londres.	33'18

—

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés, D. Joan Llauradó Prats y D. Joan Vallés Vallduví.

Londres	90	d[f.	00'00	diner	8 d[v.	00'00
Paris	8	d[v.	00'00		Marsella	00'00

VALORS LOCALS	DINER	PAPER.	OPER.
ACCIONS	0[0	0[0	0[0
Gas Reusense.		850	o
Industrial Harinera.		600	o
Banch de Reus.		500	
Manufacturera de Algodon.		100	o
C.ª Reusense de Tranvias, privilegiadas al 5 per cent.		415	

ANUNCIS PARTICULARS

Academia Fortuny

Ensenyansa de dibuix, pintura y módelat

BIRIGIDA PER

RAMON CASALS

Premiat ab medallas, diplomas y mencions honorífics en varias exposicions, alumno per oposició del «Regio Instituto di Belli Arti» en Roma.

Ensenyansa de dibuix lineal, adorno, figura, paisatje, natural, pintura al oli y l' ayguada.

Dibuix y pintura ab model viu

Carrer Major núm. 28, pis 1.er—Reus

CLASSES DE MÚSICA

Per lo professor Estanislao Mateu

Quedan obertas desde primer d' Octubre en casa ó á domicili.

Curs especial de piano y cant.

Arrabal Sta. Anna, 64, entressuelo.

Ferrocarril económich de Reus á Salou

Servey de trens que regirá desde 'l dia 1 de Setembre de 1897.

SORTIDAS DE REUS.—Matí: 4'10, 9'06.—Tarde: 2·32, 3·45.

SORTIDAS DE SALOU.—Matí: 4'56, 10'46.—Tarde: 5'10.—Nit: 7'25.

Las horas se regirán per lo meridiá de Madrid.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y ercera.
8'56 m. exprés, primera y segona dimars, dijous y dissaptes, (per Vilanova).
12'11 t, mercancias, segona y tercera.
1'57 t. correo (per Vilanova.)

De Barcelona á Reus

525 m. (per Vilafranca).
9'46 m. (per Vilanova).
15'8 t. per id.
7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissaptes.

De Reus á Mora

9'33 m.—1'04 t.—3'10 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'21 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 n.

De Reus á Tarragona

8'30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

De Reus á Lleyda

8'10 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª.

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Taragona

11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8'30 m.
De Barcelona (per Tarragona) 8'30 m.
De id. directe 10'30 t.
De id. id. 1'30 t.
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7'30 t.
De Madrid y Zaragoza 2'30 n.
De Lleyda y Huesca 7'30 n.

NOTA: Los correos pera Filipinas sortirán de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y 15 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d' aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
Pera id. á las 2'00 t.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
Pera id. id. id. (per idem) á las 2'00 t.
Pera Tarragona, directe á las 7'00 n.
Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.
Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1'00 t.
Los pobles servits per peatons á las 9'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucia y Extremadura, que 's deposita en los bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li donará sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

Biblioteca Regionalista

Llibrería Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIÓ CATALANA

«Lo Catalanisme», per Valentí Almirall,	10	rals.
«Quadros», per Emili Vilanova,	2	"
«La Dida», per Joseph Feliu y Codina,	2	"
«Cartas Andorranas», per Joseph Aladern.	2	"
«Costums típicas», per id.	2	"
«Alcover», monografía, per id.	4	"
«Poesías», per Manel Marinel-lo,	2	"
«Oda á Barcelona», per Jascinto Verdaguer,	4	"
«Lo Pí de las tres brancas», per id.	2	"
«L' Aglenya», per Ramon Masifern	4	"
«Croquis Pirenenchs», per J. Massó Torrents,	12	"
«La Fada», per id.	4	"
«Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó,	2	"
«Anant pel mon», per Santiago Russinyol,	16	"
«Les Cróniques catalanes», per Gabriel Turell,	12	"
«Obres catalanes», per Joseph Ixart,	20	"
«Poesías», de Joan Maragall,	8	"
«Alades», per Emili Guanyabens,	8	"
«Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias	8	"
«Montalba», per Bosch de la Trinxeria,	12	"
«Quan jo era noy», per A. de Riquer,	20	"
«Música vella», per E. Doria y Bonaplata,	12	"
«Figura y paisatge», per Narcís Oller,	12	"
«Tascant per les Serres», per J. Pons y Massaveu,	12	"
«Espectres», per Enrich Ibsen,	8	"

Obras dramáticas de la biblioteca del «Teatro Regional», á meytat de preu.

«Cansons Catalanas», harmonisades per Enrich Morera, han sortit:

«Sant Ramón»,	2	rals.
«Plany»,	2	"
«El Maçoudi», per Brunet y Bellet,	4	"

SECCIO CASTELLANA

«España tal cual es», per Valentí Almirall,	4	rals.
«Patria y Región», per Salvador Golpe.	12	"
«Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer.	2	"

SECCIÓ GALLEGA

«Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.

Ademés están á la venda diferentas obras de celebrats iterats catalans, castellans y extranjers.

Societat general de transports marítims á vapor de Marsella

Serveys del mes de Octubre de 1897

LINEA DIRECTA PERA 'L RIO DE LA PLATA

Sortirá de Barcelona lo dia 21 de Octubre directament pera Montevideo y Buenos Aires lo magnifich y ràpit vapor francés

ITALIE

LINEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortirán de Barcelona pera Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos-Aires les grandiosos y acreditats vapors francesos

lo dia 11 de Octubre lo vapor «Aquitaine»
lo dia 26 » «Les Alpes»

Consignataris á Barcelona, RIPOL y C.ª, Plassa de Palacio.—Barcelona.